

Ms. 10. 80; विशिष्टाया विशेषेण संगमो गुणवान् भवेत् Mb. -घः N. of Viṣṇu. -Comp. -अद्वैतवादः a doctrine of Rāmānuja which regards Brahman and Prakṛiti as identical and real entities. -कुल a. descended from an excellent race. -बुद्धिः f. a distinguishing knowledge, differentiation. -वर्ण a. of an eminent or excellent colour.

विशिष्टता 1 Distinction, speciality. -2 Excellence, superiority.

विशेष a. 1 Peculiar. -2 Copious, abundant; आसीद्विशेषा फलपुष्पवृष्टिः R. 2. 14. -षः 1 Discrimination, distinguishing between. -2 Distinction, difference; निर्विशेषो विशेषः Bh. 3. 50. -3 Characteristic difference, peculiar mark, special property, speciality, differentia; oft. in comp. and translated by 'special', 'peculiar' &c.; विशेषं नाधिगच्छामो गायतो राघवस्य च Rām. 7. 94. 14; प्रत्यादिष्टविशेषमण्डनविधिः Ś. 6. 5. -4 A favourable turn or crisis in sickness, a change for the better; अस्ति मे विशेषः Ś. 3 'I feel better'. -5 A limb, member; उपोष लावण्यमयान् विशेषान् Ku. 1. 25. -6 A species, sort, variety, kind, mode (usually at the end of comp.); पञ्चतया विशेषाय कल्पते भुवनैः सह Bhāg. 11. 23. 21; भूतविशेषः U. 4; परिमलविशेषान् Pt. 1; कदलीविशेषाः Ku. 1. 36. -7 A different or various object, various particulars (pl.); प्रासादास्त्वां तुलयितुमलं यत्र तैस्तैर्विशेषैः Me. 66, 59. -8 Excellence, superiority, distinction; usually at the end of comp. and translated by 'excellent', 'distinguished', 'pre-eminent', 'choice', &c.; अनुभावविशेषात् R. 1. 37; वपुर्विशेषेषु Ku. 5. 31; R. 2. 7; 6. 5; Ki. 9. 58; so आकृतिविशेषाः 'excellent forms', अतिथिविशेषः 'a distinguished guest' &c. -9 A peculiar attribute, the eternal distinguishing nature of each of the nine *dravyas*; अयमस्माद् व्यावृत्त इति व्यावृत्तिबुद्धिमात्रहेतुर्विशेषः Tarka K. (these *viśeṣas* are said to inhere in the atoms of the Earth, Water, Light, and Air and the five eternal substances, Ether, Time, Space, Soul and Mind.); पञ्च चैव विशेषा वै तथा पञ्चेन्द्रियाणि च Mb. 12. 306. 29; Bhāg. 2. 5. 29. -10 (a) Individuality, particularity. (b) A particular instance; उक्तिरर्थान्तरन्यासः स्यात् सामान्यविशेषयोः -11 A category, predicament. -12 A mark on the forehead with sandal, saffron &c. -13 A word which limits or qualifies the sense of another; see विशेषण. -14 N. of the mundane egg. -15 (In Rhet.) A figure of speech, said to be of three kinds; it is thus defined by Mammata :- विना प्रसिद्धमाधारमाधेयस्य व्यवस्थितिः। एकात्मा युगपद्भूतिरेकस्यानेकगोचरा। अन्यत् प्रकुर्वतः कार्यमशक्यान्यस्य वस्तुनः। तथैव करणं चेति विशेषस्त्रिविधः स्मृतः ॥ K. P. 10. -16 (In geom.) The hypotenuse. -Comp. -अतिदेशः a special supplementary rule, special extended application. -उक्तिः f. a figure of speech in which an effect is represented as not taking place though the usual necessary causes exist; विशेषोक्तिरखण्डेषु कारणेषु फलावचः K. P. 10; e. g.

हृदि स्नेहक्षयो नाभूत् स्मरदीपे ज्वलत्यपि. -करणम् improvement. -गुणः 1 a special or distinguishing property. -2 (in phil.) such *guṇa* as is not produced (like संयोग, पृथक्त्व &c.) by the union of two things. -ज्ञ, -विद् a. 1 knowing distinctions, critical, connoisseur. -2 learned, wise; अज्ञः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः Bh. 2. 3. -धर्मः 1 A peculiar duty. -2 A special law. -पतनीयम् A particular crime; नीचाभिगमनं गर्भपातनं भर्तृहिंसनम्। विशेषपतनीयानि स्त्रीणमितान्यपि ध्रुवम् ॥ Y. 3. 297. -भावना (in Arith.) a kind of method in extracting roots. -लक्षणम्, -लिङ्गम् a special or characteristic mark. -वचनम् a special text or precept. विधिः, शास्त्रम् a special rule.

विशेषक a. 1 Distinguishing, distinctive. -2 Restrictive; ननु विशेषकः शब्दः श्रूयते ब्रह्मवर्चसकमिति। नैष विशेषकः। उपाधिकर एषः। ŚB. on MS. 4. 3. 20. -कः, -कम् 1 A distinguishing feature or characteristic, an attribute. -2 A discriminative or distinguishing quality. -3 A mark on the forehead with sandal, saffron &c. -4 Drawing lines of painting on the face and person with coloured unguents and cosmetics; प्रत्याख्यातविशेषकं कुरबकं श्यामावदातारुणम् M. 3 5; स्वेदोद्गमः किंपुरुषाङ्गनानां चक्रे पदं पत्रविशेषकेषु Ku. 3. 33; R. 9. 29; Śi. 3. 63; 10. 84. -कः A particular form of speech; cf. विशेषोक्ति. -कम् A group of three stanzas forming one grammatical sentence; द्वाभ्यां युगमिति प्रोक्तं त्रिभिः श्लोकैर्विशेषकम्। कलापकं चतुर्भिः स्यात्तदूर्ध्वं कुलकं स्मृतम् ॥

विशेषण a. 1 Attributive. -2 Distinctive; सूक्ष्मं विशेषणं तेषामवेक्षेच्छात्रचक्षुषा Mb. 12. 217. 28. -णम् 1 Distinguishing, discrimination, particularization; भावनं ब्रह्मणः स्थानं धारणं सद्विशेषणम् Bhāg. 3. 26. 46. -2 Distinction, difference; स्वानुभूत्या तिरोभूतमायागुणविशेषणम् Bhāg. 3. 33. 25. -3 A word which particularizes, qualifies, or defines another, an adjective, attribute, epithet (opp. विशेष्य); भक्षयतिश्च नञ्विशेषणम् ŚB. on MS. 6. 2. 19; उपपन्नमिदं विशेषणं बायोः V. 3; विशेषणैर्यत् साकृतैरुक्तिः परिकरस्तु सः K. P. 10. (विशेषण is said to be of three kinds व्यावर्तक, विधेय, and हेतुगर्भ). -4 A distinguishing feature or mark. -5 Species, kind. -6 Surpassing, excelling; अस्य काव्यस्य कवयो न समर्था विशेषणे Mb. 1. 1. 73; पराक्रमेऽन्योन्यविशेषणेन Ki. 17. 32. -Comp. -असिद्धः N. of a kind of हेत्वाभास. -पदम् a title of honour.

विशेषतस्, -विशेषेण, -विशेषात् ind. 1 Especially, particularly. -2 In proportion to; निःस्वैभ्यो देयमेतेभ्यो दानं विद्याविशेषतः Ms. 11. 2. -3 Individually, singly.

विशेषित p. p. 1 Distinguished. -2 Defined, particularized. -3 Distinguished by an attribute. -4 Superior, excellent.

विशेष्य, -विशेषणीय a. 1 To be distinguished. -2 Chief, superior; उपपन्नं हि यच्छेष्टा विशिष्येत विशेष्यया Mb. 12. 237. 12. -प्यम् The word qualified or limited by